

Spomini na šolo

1.25 Drugi članki in sestavki

Prejeto: 14. 3. 2017

Tatjana Hojan*

Spomini na 7. državno gimnazijo v Ljubljani

Leta 1984 je Slovenski šolski muzej dobil nove prostore. Nisem se rada selila, ker sem se na Poljansko ulico, kjer smo pred tem imeli svoje prostore, navadila. Do zadnjega sem vztrajala tam, ko pa smo sredi oktobra zapakirali zadnje knjige in so mizarji pospravili zadnje knjižne police, ni bilo več razloga za odlaganje. Spomnim se, da sem prišla v nove prostore sredi dopoldneva. Znašla sem se med velikimi kartonastimi škatlami, mizami, stoli, po stavbi pa je bilo polno obrtnikov. Komaj sem se prerinila do svoje pisarne, ki je bila prav tako skladišče v malem, kar je ostala še kar nekaj časa.

Pravzaprav sem že tretjič tu! sem pomislila in se spomnila, kdaj sem prišla sem prvič. Leta 1948 so bili ti prostori drugače razporejeni. V takratni moji pisarni je domoval šolski sluga, v razstavni sobi je bila zbornica, v prostorih knjižnice pa dva šolska razreda. Spomini so postajali vedno bolj živi ...

Svojega gimnazijskega šolanja pravzaprav nisem pričela v teh prostorih. Prvih nekaj dni sem hodila na bežigrajsko gimnazijo. Samotna pot do tja in bivanje v njej mi nista ostala v lepem spominu. Imeli smo resno in strogo razredničarko, ki je povrh učila še matematiko. Čez nekaj dni pa je prišlo obvestilo, da moramo vsi, ki stanujemo onstran železniške proge, na sedmo državno gimnazijo v mesto. Spomnim se, da nas je bilo takih pet deklet.

Z veseljem sem prišla na novo šolo. Ko sem že začela opisovati prostore, naj s tem nadaljujem. Na koncu hodnika so bila majhna vrata, ki so nas delila od šeste državne gimnazije na Šubičevi. Tam smo imeli šolske proslave, saj so imeli velike avle. Na naši šoli smo imeli vhod z glavne ceste, s katere si prišel v temen, majhen hodnik in nato zavil na desno po strmih stopnicah navzgor. Telovadnico smo imeli na Veselovi cesti, petje pa v kletni sobi, kjer imajo zdaj prostore uršulinke. Na prostoru, kjer sta sedaj Plečnikov trg in Parlament, se je razprostiralo šolsko dvorišče, kjer smo se v glavnih odmorih podili dijaki obeh gimnazij. Kadar je odpadla šolska ura, smo igrali takrat zelo priljubljeno igro Med dvema ognjema. To igro smo se veselo igrali tudi na izletih na vrhu kamniškega Starega gradu in na travniku v Bistri.

* Tatjana Hojan, prof. slo. jezika, bibliotekarska svetovalka SŠM v p., Ljubljana, e-pošta: tatjana.hojan@gmail.com

V pritličju naše šole, kjer je zdaj podhod, je bila velika knjigarna, kjer smo kupovali šolske potrebščine. Pešci so hodili pod šolskimi okni. Dvakrat se spomnim, da je prišel opljuvan ali kako drugače obmetavan pešec skupaj z ravnateljem v naš razred in iskal krivca. Enkrat sta ga tudi našla in se je moral lepo opravičiti in obljubiti, da tega ne bo več počel.

Dijaki smo bili takrat stari od deset do trinajst let in bili zelo različnega socialnega porekla. Očetje so bili zdravniki, profesorji, inženirji, umetniki, uradniki, kmetje in delavci, največ pa jih je bilo zaposlenih na železnici. Zelo malo nas je bilo tistih, ki smo imeli zaposlene tudi matere. Kljub različnosti pa smo se prav dobro razumeli. Kar nekaj simpatij se je spletlo med fanti in dekleti, bile so kratkotrajne in so nam ostale v lepem spominu. Seveda pa ni manjkalo tudi opravljanja, ljubosumnosti in včasih tožarjenja. Tega je razrednik Komac včasih preveč resno vzel in smo imeli zato kar nekaj ukorov in mučnih razčiščevanj.

Profesorji so se zelo pogosto menjavali. Za nekatere predmete smo imeli vsako leto drugega. Takrat je bila nižja gimnazija triletna, višja pa petletna. Slovenščino nas je prvo leto učil simpatičen profesor Klemenčič. Rad se je pošalil pa tudi strog je lahko bil. Naučil nas je, kako se na kratko sklanja beseda kolo: kolo, kolesa, bicikel, s kolesom. Enkrat je zahteval domačo nalogo prav od sošolke, ki je ni imela. Potrto je vstala in povedala, da je bila prejšnji dan pri njih policija. Profesor je malo pomolčal, nato pa se je začel šaliti, češ, zdaj bom pa še jaz česa kriv. Vprašal nas je, ali nam ni morda narekoval kaj takega, kar bi zanimalo tudi policijo. Neka jezična sošolka se je oglasila: »Seveda. Čigav je ta otrok?«

Profesor Komac je bil takrat še zelo mlad. Najdlje je bil naš razrednik. Prvo leto nas je učil zemljepis, drugo leto pa slovenščino. Takrat nam je rekel, da je vesel, da končno uči slovenščino, saj se je moral zemljepis prav tako učiti kot mi. Takrat nam to še ni bilo čisto razumljivo. Peljal nas je na izlet v Planico, kjer smo si ogledali smučarske skoke. Nekaj otrok je tudi smučalo, med njimi tudi profesor Komac. Naslednje dni je nekega sošolca pozval, naj pripoveduje o izletu. Ta je med drugim dejal: »Smučal sem se z razrednikom, ki ga vidite sedaj v razredu.« Pri tem je s prstom pokazal nanj, kar se nam je zdelo zelo smešno.

V tretjem razredu je bila naša razredničarka profesorica Tavčar, svetlolasa z lasmi, spetimi vrh glave. Poučevala je zgodovino. Šele kakih dvajset let pozneje sem slučajno izvedela, da je diplomirala iz francoščine in svetovne književnosti.

Najbolj pa sem bila presenečena, ko sem še kasneje izvedela, da je profesorica Smolejeva diplomirana slavistka. Nas je vsa tri leta z velikim žarom poučevala prirodopis. Upoštevala je že staro pedagoško načelo, da ni le učila, temveč tudi vzgajala. Vedno je bila videti nekam ogorčena. Nekoč je med drugim dejala, da bi moral vsak fant v dekletu videti bodočo mater in jo spoštovati. Starejši fantje so še dolgo potem slovesno zatrjevali posameznim sošolkam: »V Tebi vidim bodočo mater in Te zato spoštujem!«

Od tujih jezikov smo se učili ruščino. Učila nas je dobra, nežna profesorica, ki nam ni bila kos. Pri njenih urah smo divjali in klepetali tudi tisti, ki drugje nismo. V tretjem razredu pa smo bili učenci profesorja Goleta. Ta je takoj ugotovil, da nič ne znamo in povzročil pravi preplah. Polovica dijakov je imela nezadostno,

nekateri so imeli celo popravni izpit. Še srečni smo bili lahko tisti, ki smo jo zvozili z dvojko.

Srbohrvaščino nas je nekaj časa učila mlajša učiteljica iz Bosne. Bila je zelo energična, a nekega ganljivega berila v čitanki nam nikakor ni mogla prebrati, ne da bi ji solze zalile oči. Ugibali smo, kaj je hudega doživela, vedel pa ni nihče.

V drugem razredu smo v drugem polletju dobili novo razredničarko, slavistko Maro Kobe. Bila je resna in požrtvovalna. Ravnatelj Janka Černuta smo se bali in ga spoštovali.

Okrožnice je nosila po razredih in zvonila starejša uršulinka, nekoliko upognjene postave in velikih modrih oči. Nihče ji ni rekel drugače kot sestra Marta. Vse nas je poznala in imela rada, mi pa njo. Enkrat je imela rdeče oko. Vsi smo hiteli k njej in vsakemu posebej je morala pripovedovati, da ji je počila žilica.

Spominjam se, da so nam na šoli pripravili imenitno novoletno zabavo s čarovnikom, ki ga nismo resno jemali.

V tistih letih smo v Ljubljani pod Rožnikom imeli pionirsko železnico. Že v 4. razredu osnovne šole smo šli enkrat tja na udarniško delo. V gimnaziji pa je bila naša sošolka Andrejka na njej strojevodja. Enkrat je brala domačo nalogo, v kateri je napisala, kako je bila srečna, ko je dobila železničarsko uniformo. Navdušeno je brala: »Kako so se svetili gumbi na njej!« Sošolcem in razredniku Komacu je bilo to zelo všeč, vendar so jo sošolci s temi »svetlečimi gumbi« še dolgo dražili.

Parkrat smo šli tudi plavat v zaprti bazen na Iliriji. Prvič smo dolgo čakali nekega Prešerna, kot so govorili organizatorji. Otroci smo se norčevali, da ga ne bo, ker je že pred sto leti umrl. Po plavanju smo se z mokrimi lasmi vračali v šolo.

Da bi nas mučili s politiko, se ne spomnim. Imeli smo sestanke z nekim osmošolcem, ki je bil najbrž zadolžen za nas. Z navdušenjem nam je enkrat pripovedoval, da je pravkar prebral povest Cmokavzar in Ušperna in nam jo razlagal, mi pa smo bili zanjo še nezreli.

Pouk smo imeli en teden dopoldne in en teden popoldne. Spominjam pa se samo večernega odhajanja iz šole. Spremljale smo Tosjo na Beethovnovu, Anico v Nebotičnik, Lojzko na Vošnjakovo, nato pa sva z Ivico še dolgo klepetali na Bavarskem dvoru. Ali pa sem šla z Andrejo, Miro in Marijo, ki so stanovale na Mikošičevi in Masarykovi. Pri Bavarskem dvoru ali pa na kolodvoru pa sem končno šla na dobri stari tramvaj.

Tri leta so hitro minila in morali smo opraviti malo maturo. Nato smo se vpisali na ljubljanske gimnazije in strokovne šole.

Da bi preverila svoje spomine, sem obiskala Zgodovinski arhiv, kjer hrani jo gradivo sedme državne gimnazije. Prebrala sem nekaj razredniških poročil iz drugega polletja drugega in tretjega razreda. Iz njih sem izvedela, da smo bili po uspehu najslabši razred na šoli, da pionirska organizacija, kot sem predvidevala, ni delala, zelo zanimiva pa je bila opomba naše razredničarke: »Razred je povprečno nadarjen, toda izrazito špekulantski.«

Leta 1960 sem spet prišla v te prostore kot študentka četrtega letnika slavi-stike. Takrat je bila to že osnovna šola Angelce Ocepek. Pod vodstvom profesorja Staneta Miheliča smo najprej prisostvovali par uram pouka slovenščine. Ravna-

telj na šoli je bil še vedno Janko Černut in tudi sestra Marta je bila še tam. Ob našem obisku je zvonila deset minut pred koncem ure, profesorica pa je nato mirno dejala: »Sestra Marta se včasih zmoti«

Nastopa v razredu sem se ves čas, odkar sem zanj izvedela, pošteno bala. Zdelo se mi je, da ko bo to mimo, mi diploma ne more več uiti. V osnovni šoli sem sicer govorila, da bom postala učiteljica, v nižji gimnaziji pa da bom profesorica, a v višji gimnaziji sem si nato nepreklicno premislila. S kolegico, ki je imela že dve leti poučevanja za seboj, sva se prijavili med prvimi. Obravnavati sem morala berilo Kmetška smrt. Čeprav sem točno vedela, da bi morali imeti učenci medtem, ko sem berilo brala, knjige zaprte, se jim tega nisem upala reči. Učenci so me kar dobro sprejeli in če bi bili sami, bi se kar lepo zmenili. Tako pa si nisem upala pogledati v zadnjo vrsto, kjer so sedeli kolegi s profesorjem. Nisem se premaknila od katedra. Ura je končno minila. Njihova profesorica mi je dejala, da sem otrokom premalo zaupala, profesor Mihelič me je skritiziral, nekateri kolegi so malo zmajevali z glavo, samo jaz sem žarela od sreče, da je ta izkušnja kakorkoli že za menoj.